

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**DN. DVRANDI|| à Sancto Portiano, in Senten=||tias
Theologicas Petri Lombardi|| Commentariorum libri||
quatuor.||**

Durandus <de Sancto Porciano>

Antverpiæ, 1567

Quæstio secunda. Vtrum anima primi hominis fuerit producta ante corpus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72607)

telligentia eundem sicut habeat, sed negatiue, quia alium non habet. Tamen secunda suppositio, scilicet quod eadem species numero possit esse in intelligentia, & in quacunque alia re supposito distincta non est vera.

8 Quod patet tripliciter. Primo quia magis est possibile idem numero esse in diuersis subiectis indistinctis secundum suppositum, quam in diuersis subiectis secundum suppositum distinctis. Sed intellectus noster possibilis, & phantasia sunt indistincta secundum suppositum, ponendo intellectum esse partem anime nostre, & tamen in eis non potest esse eadem species numero, neque aliquis tenentium hanc viam hoc ponit, ergo nec in intelligentia & phantasia, si distinguantur secundum suppositum.

9 Secundum quia quanto forma minus habet de entitate, tanto plus habet de dependentia ad subiectum. Sed forma intentionalis minus habet de entitate, quam alie forme naturales, ergo plus habet de dependentia ad subiectum. Sed alie forme propter dependentiam ad subiectum, numerantur numeratione subiectorum: ergo &c.

10 Tercio quia in quibus inuenitur vna forma, non solum numero, sed specie, oportet quod sit eadem receptiua, quia actus actiuorum sunt in patiente dispositio, sed in intelligentia, quae est res spiritualis, & phantasia, quae est res corporalis, non potest esse eadem ratio receptiua, ergo neque eadem forma, non solum eadem secundum numerum, sed nec eadem secundum speciem, non valet ergo ista coloratio.

11 Opinio etiam ista multa improbabilia continet. Primum est, quod ponit intellectum separatum intelligere per species abstractas a phantasmatibus, quia est hoc colorabile sit dicere de intellectu coniuncto (quanquam & hoc multi negant) tamen hoc dicere circa intellectum separatum absurdum est, dissonat enim ab opinione ferre omnium loquendum de modo intelligendi substantiarum separatarum (vt patet intuitu libri Proculi & authoris de causis) quod enim propria operatio substantiarum separatarum dependeat a nostro phantasmate, friuolum est: sic enim hominibus corruptis, vel dormientibus, & non somniantibus nihil intelligeret ille intellectus, quod est absurdum: nec valet si dicatur quod intellectus noster, licet sit coniunctus secundum veritatem, & intelligat ex phantasmatibus, tamen corrupto corpore adhuc intelligit. Sed per alium modum. Et idem posse dici de intellectu separato, hoc enim non est simile, quod intellectus noster coniunctus & separatus habet alium modum efficiendi, propter quod potest habere alium modum operandi, sed intellectus separatus solum habet vnum modum efficiendi, quare, & vnum modum intelligendi, a quo si cesset, cessabit omnino intelligere.

12 Secundum inconueniens est, quia operatio que non transit in materiam exteriorem non potest alteri distincto secundum suppositum communicari, quia actiones sunt suppositorum, sed intelligere est huiusmodi (vt patet ex nono meta.) ergo &c.

13 Tertium est, quia si intellectus separatus copularetur nobis bis per species abstractas a phantasmatibus nostris, ac per hoc faceret multos intelligentes, eadem ratione posset copulari asino per speciem abstractam a phantasmatibus asini, & facere asinum intelligentem, quod est absurdum. Consequenter probatur, quia ex parte nostra non ponitur, nisi actus phantasie, que potest esse in asino. Non abstractio speciei effectiue per aliquid quod sit in nobis, sed per intellectum separatum: intellectus etiam ille aequaliter potest se habere ad hominem & ad asinum & ad phantasmatia vtriusque, quare &c.

14 Quartum est, quia si per huius copulationem communicaret nobis intellectus suum intelligere, communicaret nobis tale intelligere, quale haberet. Sed intellectus separatus circa cognitionem rerum naturalium non decipitur, ergo nec nos deciperemur in intelligendo, licet forte deciperemur in phantasmando, quod experimur esse falsum. Multa etiam inconuenientia possent ex hac positione deduci, sed haec sufficiunt. Ex quibus patet quod non solum erroneum est, & contra fidem, ponere animam intellectiuam non vni nobis in ratione forme. Sed plane processit ex magna ignorantia Philosophorum.

15 Ad argu. in oppositum dicendum quod illud quod inest alicui per se primo modo dicendi, per se semper inest,

sicut anima semper inest homini: quod autem inest secundo modo dicendi per se, aut dicitur secundum potentiam, vt risibile respectu hominis, & tale etiam semper inest, aut dicitur secundum actum. & tale non semper inest, praecipue si connotat respectum ad alterum, sicut leuis inest per se moueri sursum, quod tamen impediri potest, isto modo inest anime vni materię: & ideo impediri potest per indispositionem, quae a corruptumpe inducitur.

QUESTIO SECUNDA.
Vtrum anima primi hominis producta fuerit ante corpus.

Tho. 1. q. 118. ar. 1.

Secundo quaeritur, vtrum anima primi hominis fuerit producta ante corpus. Et videtur quod sic, quia finis proportionatur principio. Sed anima in fine remanet post corpus, ergo creatur similiter ante corpus.

1 IN CONTRARIUM est, quia proprius actus est in propria materia, sed anima est proprius actus corporis, ergo producitur in corpore, & non ante corpus.

2 RESPONSIO. Quidam dicunt quod impossibile est animam produci ante corpus. Cuius rationem assignant, quia impossibile est terminum generationis praecedere generationem. Sed anima est terminus generationis hominis, ergo &c. Item quicquid sit de anima primi hominis, saltem videtur impossibile, plures animas creati ante corpora, sicut posuit Origenes, quia formae non plurificatur secundum numerum, nisi ratione materiae. Anima autem comparatur ad corpus, sicut forma ad materiam, ergo non possunt plures animae produci, nisi cum pluralitate corporum. Sed ista nullam habent necessitatem, non primum quia sicut terminus ad quem generationis non potest praecedere generationem, ita terminus a quo corruptionis non potest remanere post corruptionem. Sicut enim terminus ad quem acquiritur, ita terminus a quo abicitur, sed sicut anima est terminus ad quem in generatione hominis, ita est terminus a quo in eius corruptione, ergo si non potest praexistere generationi, pari ratione non potest existere post corruptionem.

3 Intelligendum ergo quod dupliciter aliquid potest esse terminus generationis. Vno modo, quia per generationem acquiritur esse, & esse in hoc, puta in materia, que est subiectum generationi, & talis terminus non potest praexistere generationi, nec manere post corruptionem, & tales sunt omnes formae naturales sub anima humana. Alio modo terminatur aliquid generationem, non quia acquirit esse absolute per generationem, sed quia acquirit esse in hoc. Et talis terminus potest manere post corruptionem, & praexistere generationi, sicut est de anima humana quae acquirit esse per creationem, sed esse in materia acquirit aliquo modo per generationem saltem dispositiue.

4 Secunda ratio similiter non cogit, quia visum fuit supra, dist. 3. qu. 3. quod nihil prohibet substantias spirituales, siue omnino separatas a materia, vt sunt angeli, siue vniuersales materiae, vt sunt animae, plurificari secundum numerum exclusa quacunque habitudine ad materiam.

5 Supposito ergo quod vna anima, vel plures possunt produci ante corpora, quaeritur de anima primi hominis, an fuerit producta ante corpus? Et videtur sentire Augustinum super Gen. ad litteram, quod anima primi hominis fuit creata cum angelis ante corpus. Et ratio eius est, quia per opus creationis tota natura instituta est, vel in se, vel in suo simili, vel in suis causis & rationibus seminalibus, sed anima primi hominis non fuit producta in suo simili, quia nulla praecessit ipsam. Nec in causis seu rationibus seminalibus, quia non educitur de potentia materiae, ergo oportet quod fuerit producta in se per opus creationis.

Sed hoc non fuit cum corpore, quia tamen secundum ipsum, quam secundum alios sanctos homo quantum ad corpus non fuit productus opere primae creationis, ergo anima eius fuit producta ante corpus.

6 Sed quia hoc non dicit Augustinus asserendo (vt vides eius demonstrant) ideo dicendum est quod nec anima primi hominis, nec animae aliorum creatur ante corpora, sed creando corporibus infunduntur, & infunduntur create

creantur: quia res institutæ sunt in perfecto statu. Sic enim institutæ sunt ut aliæ ex eis propagarentur. Propagare autem alteri ex se est rei perfectæ, anima autem quæ sit pars humanæ naturæ, non habet naturalem perfectionem, nisi secundum quod est corpori unita, ideo &c. Et huic concordat Philof. 2. Metaph. dicens quod causæ efficientes præcedunt factum: causæ verò formales nunquã, licet aliqua possit post corruptionem manere, ut anima intellectiua. Neque ratio cogit, quia illa quæ creantur non supposita materia ex qua, vel in qua propriè pertinet ad opus creationis quod præcessit opus distinctionis & ornatus. Quæ verò producuntur absq; materia ex qua, habent tamè materiam in qua, licet de eius potentia non educantur, sicut est anima, non propriè pertinent ad opus creationis, sed præcedunt in ipso quantum ad rationes seminales, per quas licet non acquirant esse, acquirunt tamen esse in materia saltem dispositiue.

8 AD argumentum in oppositum dicendum quod finis proportionatur principio per se, per accidens tamen non oportet. Et ita per accidens contingit animam remanere post corpus per defectum corporis, qui est mors, qui non potuit esse in principio creationis.

QVÆSTIO TERTIA.

Vtrum paradisus terrestris fuerit locus conueniens humanæ habitationi.

Tho. 1. q. 102. ar. 1. & 2.

Tertio queritur de paradiso terrestris, Vtrum fuerit locus conueniens humanæ habitationi pro statu innocentie. & videtur quod non, quia temperatissima cõplexioni debetur temperatissimus locus, sed complexio humana est temperatissima, & maxime fuit in tempore innocentie, ergo debuit esse in loco temperatissimo. Paradisus autem terrestris videtur esse intemperatus propter excessum caloris, quia dicitur esse sub æquinoctiali, ut est torrida zona, ergo &c.

2 IN CONTRARIUM est quod dicit Damasc. quod paradisus est diuina regio & congrua eius qui secundum imaginem Dei erat habitatio vel conuersatio.

3 RESPONSI O. Videnda sunt duo. Primum est vtrum paradisus terrestris fuerit locus conueniens humanæ habitationi. Secundum erit de situ loci.

4 QVANTVM ad primum dicendum quod paradisus fuit locus conueniens homini. Quod patet, sicut enim Deus nihil facit frustra, sic nec deficit in necessariis. Sed homini in statu innocentie erant duo necessaria, ergo debuit ei prouideri de illis, prouisum autem fuit in paradiso terrestris, ergo &c. Minor probatur, quia homo in statu innocentie conditus est potens non mori, & ideo duo fuerunt ei necessaria contra duo ex quibus mors potest contingere naturaliter scilicet ab interiori per huiusmodi naturalis consumptionem, & ab exteriori per aeris intemperiem. contra primum prouisum est ei per eum fructuum lignorum paradisi: & maxime ligni vite. Contra secundum prouisum est per loci conditionem, fuit enim locus temperatissimus ut postea patebit.

5 QVANTVM ad secundum quidam dicunt quod paradisus est sub æquinoctiali, vbi est clima temperatissimum ex natura loci, quod probant quia ex proportionato accessu & recessu solis est temperamentum caloris & frigoris. Sed sub æquinoctiali est summè proportionatus accessus & recessus solis, ergo &c. Maior de se patet. Minor probatur, quia cum sit semper æquinoctialis in illo climate quantum moratur sol de die super hemispherium, tatum moratur de nocte sub hemispherio. Et confirmatur quia duæ sunt causæ caloris, vna accessus solis ad nos, alia mora eius quæ ambæ cõcurrunt in climate nostro in diebus æstiuis, quia tunc sol magis accedit ad zenith nostrum & prolixiores sunt dies noctibus. Et ideo tunc habemus excessum caloris. In climate tamen primo sub æquinoctiali, licet sit altera causa excessi caloris scilicet maximus accessus ad zenith eorum, secunda tamè deest propter equalitatem dierum & noctium, & propter magnitudinem circuli quem sol describit qui quanto est maior tanto in ipso motus est velocior, & minus moratur super eandem partem terræ: propter quod effectus eius minus firmatur.

6 Sed istud non videtur, quia si sub æquinoctiali esset clima temperatissimum, climata quæ ei magis appropin-

quarent, essent magis temperata, & quæ minus, minus. Hoc autem est falsum, quia secundum clima quod est ei propinquissimum, est valde intemperatum propter excessum caloris. In illo enim dicitur ab aliquibus esse Ethiopia quæ est regio calidissima, ut declarat cutis nigredo Ethiopum, & crispitudo capillorum. Item clima maxime remotum ab æquinoctiali est frigidissimum propter maximam distantiam à via solis, ut est vltimū clima, ergo clima sub æquinoctiali est calidissimum propter maximam approximationem ad viam solis, quod concedendum est: & hoc tenet Aristoteles. 2. Meteororum.

7 Ad rationem alterius positionis dicendum quod duplex est accessus solis ad nos, vnus secundum motum diurnorum quo sol accedit ad hemispherium nostrum, vel recedit ab hemispherio nostro. Et hic accessus & recessus causat diuersitatem caloris & frigoris quo ad diem & noctem. Nam dies sunt calidiores noctibus cæteris paribus. Alius est accessus & recessus solis secundum motum proprii circuli quo accedit ad zenith nostrum vel recedit, & hic causat diuersitatem caloris & frigoris ad maiores partes temporis, prout æstas calidior est hyeme. Primum ergo accessus & recessus, qui est secundum motum diurnum, est valde proportionatus in sphaera recta sub æquinoctiali, quia semper adæquat accessus recessus, & e conuerso, sicut bene arguebatur. Sed secundus accessus & recessus sunt valde improporionati, quia bis in anno sol transit per zenith capitis eorum, scilicet in puncto arietis & libere. Recessus autem est valde paruus, quia ad plus est per .33. gradus, & quinquaginta & vnum minuta, quæ est quantitas maxime declinationis solis. Et ideo ex hoc accessu notabili causatur notabilis excessus caloris propter notabilem refractionem radiorum solis, quæ semper est in illo climate ad angulos rectos, vel quasi rectos. Confirmatio etiam rationis exclusa est, quia vbi est maior accessus, ibi est minor mora super orizontem, & tamen videmus ibi maiorem calorem, ut patet in ordine climatatum. Vnde ad causandum notabilem calorem sufficit notabilis accessus, non obstante quod mora eius super hemispherium nostrum sit minor quam aliis climatibus in diebus æstiuis. Nam in diebus hyemalibus est maior, plus enim facit ad actionem aliquam propinquitas agentis ad passum, quam mora agentis.

8 Quid dicendum est ergo, vbi est paradisus terrestris? Dicendum quod sub æquinoctiali, sed in monte eleuato super omnem altitudinem montium, vbi nec aquæ diluuii attigerunt. Est autem locus temperatus non ex natura climatis absolute, sed ex loci situ & altitudine. Reflexio enim radiorum solis in locis planis illius climatis, quum sit ad angulos rectos quomodoq; scilicet in punctis arietis & libere, qui tangunt æquinoctialem: quandoq; verò ad angulos quasi rectos in omnibus aliis, scilicet temporibus: causat ardorem nimium, & forte inflammat aërem, qui inflammarus & motus forte vocatur à scriptura gladius flammeus atque versatilis Gene. 3. Sed illa reflexio non attingit vsque ad altitudinem paradisi terrestris.

Aër etiam est ibi subtilis, & ideo minus incorporatur in eo calor, propter quod non est ibi excessus caloris, de excessu autem frigoris non est timendum, quum locus ille sit sub via solis. Per hoc patet responso ad primum argumentum.

9 ALIQVIBVS autem non placet hoc: sed dicunt quod impossibile est quod supra medium aëris, vbi est locus sempiternæ caliditatis, sit locus habitabilis propter excessum caloris. Quod declarant, quia Historiographi, & maxime Solinus dicit quod Philofophi ascendentes montem Olympum, secum deferebant aquam in spongiis, ut possent caliditatem & siccitatem aëris existens in summitate montis infrigidare, & ingrossare, ut aër sic infri-gidatus & ingrossatus aptus esset respirationi: & si sic erat in monte Olympo, fortiori ratione sic fuisset in paradiso, si paradisus fuerit maioris altitudinis, quam Olympus, vel cæteri montes. Et ideo isti dicunt quod locus temperatus pro habitatione humana solum est circa terram sub medio interstitio aëris, qui est locus sempiternæ frigiditatis. Et ibi oportet ponere fuisse paradisum terrestris, non quidem sub æquinoctiali, propter intemperatum illius climatis aërem, sed alibi.